

Образованието по Европейските въпроси – предизвикателство за гражданското общество

Европейските политици са наясно, че образованието и квалификацията са от съществено значение за развитието и успеха на днешното общество на знанието, както и за икономиката. Стратегията на ЕС в тази област отдава дължимото значение и подкрепя сътрудничеството и обмяната на опит между страните членки.

На образованието бе даден допълнителен тласък с приемането на Лисабонската стратегия през 2000г. Знанието и иновациите са най-ценните активи на ЕС, особено след като глобалното съревнование във всички области става все по-оспорвано.

Националните правителства носят главна отговорност за образованието и квалификацията, но **някои от предизвикателствата са едни и същи за всички страни членки**: застаряването на населението и липсата на достатъчно умения в работната сила се нуждаят от съвместни решения, както и от това държавите да се учат една от друга.

Високото качество на предучилищното, началното, средното и висшето образование са основата за успеха на Европа. Ученето през целия живот трябва да стане реалност в Европа. То е много важен елемент за растеж и създаването на нови работни места, а също така и да предостави възможност на всеки да участва пълноценно в обществото.

Страните членки и Европейската комисия засилиха политическото си взаимодействие. Това се случи чрез работната програма „Образование и квалификация 2010”, която бе стартирана през 2001г.

Основата на европейското сътрудничество в полето на образованието и квалификацията се фокусира върху осигуряването на равенство, социална кохезия и **активно гражданство**. Политиката по образованието и квалификацията трябва да даде възможност на всички граждани да придобиват, осъвременяват и развиват както специфични професионални умения, така и ключови компетенции, които са необходими за назначаването им на работа и засилването на бъдещо учене, активно гражданство и межкултурен диалог. Страните членки са съгласни, че образованието трябва да допринесе за межкултурен диалог, демократически ценности и уважение към основни права, които са важни елементи на **европейското гражданство**. По наше мнение тези умения би трябвало да се приложат първо в училищната система, като се внедри **гражданско обучение за ЕС** в образователната програма на началните и средните училища.

Информираността за европейското гражданство трябва да бъде развита чрез силни опити, които да се правят на национално и европейско ниво в тази област. Според нас, процесът на Европейска интеграция, може да бъде развит само чрез по-

широко приобщаване на гражданите. Това може да бъде постигнато чрез специфични мерки, които да повишат познанието на гражданите за европейските ценности и институции.

Във тази връзка, през юни 2005г., мрежата Евродайс публикува проучване „Гражданско образование в училище в Европа”. Докладът фокусира върху това до каква степен учениците са подготвени за ролята си на отговорни Европеици и граждани на света и как училищата стимулират участието на учениците в училищния живот и живота на местното общество. Публикацията също така обръща внимание върху подготовката на учителите да учат децата на гражданство.

Навсякъде в Европа гражданското образование е внедрено в образователната система под различни имена и форми. Широко застъпена е идеята за интегриран подход, който включва комбинацията му с други училищни предмети и най-вече в социалните науки като история, география или философия. На начално ниво шест старни имат гражданско образование като отделен предмет. Тази практика е по разпространена в средното образование.

Много Европейски страни са въвели международното направление в образователните си системи и наблягат на неговото значение за гражданското образование. Училищата често предлагат различни европейски и международни преживявания на своите ученици като културен обмен или участие в европейски състезания. Включено е преподаване за правата и задълженията на Европейските граждани, европейските институции, историята и интеграционния процес в ЕС, но също така и културното разнообразие и икономически и социални теми свързани с глобализацията. **В перспектива, европейските теми ще окажат съществено влияние върху осведомеността и съпричастността, както и за участието в национални и европейски избори.**

За осъществяване на целта за подготвяне на младите хора за активно и отговорно участие в обществото, повечето от страните наблягат на необходимостта да предлагат на учениците възможности за практически опит в ежедневните училищни дейности или в местната общност. В повечето страни е силно препоръчително училищата да включват учениците в разработването на демократични проекти и да ги окуражават да играят активна роля във взимането на решения и изборът на представители. Младите хора участват предимно в училищни съвети или парламенти или като активни членове в училищните настоятелства в системата на средното образование. В седем страни- Дания, Кипър, Латвия, Унгария, Белгия, Полша и Финландия, децата участват в подобни тела още от началното си образование. **Тези инициативи са от голяма важност и биха могли да засилят европейското самосъзнание в страните членки. Те обаче трябва да бъдат разширени, защото помагат на учениците да разберат важността от участието в демократичните процеси.**

В заключение, една от най-сериозните задачи на гражданското образование трябва да бъде подготовката на учениците за тяхната бъдеща роля като активни

граждани. Най-ефективният начин за това е като се предоставя възможност на младите хора да усетят директно какво означават отговорни обществени действия. Това може да стане като се преодолее пропастта между училищата, като малки общности, от една страна и обществото в реалния свят, от друга. Важно е да се даде възможност на младите хора за всекидневно участие в местните общества и да имат отговорна роля в демократичните структури и организации в техните училища. **Всъщност, ако училищата действат в синхрон с това, което преподават, те ще бъдат способни да убедят учениците, че тяхната съпричастност към гражданството трябва да бъде сериозна.** А може би най-убедителния начин за това е като засилят съпричастността към проблема както на учениците, така и на техните родители.